

Proletarčeva "armada".

RDEČE NEDELJE.

Sodrug zastopniki!

S to številko prihajamo pred vas z idejo rdečih nedelj. — Blizu se jesen. Dnevi postajajo krajši in ljudje bodo začeli ostajati po večerji doma, čitajoči časnik ali knjige. Naša naloga bo, kakor vsako leto, da poskrbimo, da ti delavci, ki do danes še niso dobili v roke "Proletarca" in vsled tega ne vedo, da je to njihov glasnik — glasilo izkoriščenih in tertanit, ki oči in razlaga vzroke in posledice današnjega družabnega reda, ki provzročajo toliko gorja delavcem — skolem, ki omejujejo, da se svet preobrazuje, da je vsega v izobilju, v sami tripe pomanjkanje in so v neprestani odvisnosti od svetlih izkoriščenih dobe v roke pravi delavski list. Vse te tisoče in tisoče še nezavednih, moramo potem naše agitacije — skozi naše knjige in časopise dovesti do spoznanja in zavednosti. Da bo temu delu, ki ga naši zastopniki vrše pri vsaki priliki, dan nov impulz, smo sklenili vpeljati rdeče nedelje. Teh rdečih nedelj bo štiri v letu: prva v oktobru, prva v januarju, prva v aprilu in prva v juliju.

Te nedelje naj bodo posvečene nadalje izključno agitaciji za pridobivanje novih naročnikov za "Proletarca". To pomeni, da bo šla na rdečo nedeljo cela armada naših 135 zastopnikov po vseh krajih Zed. držav na delo, da razvijajo vsak v svojem kraju najživahnjejšo agitacijo za nove naročnike.

Na ta dan računamo, da mora Proletarce pridobiti najmanj 400 novih naročnikov. Poprečna pridobitev novih naročnikov bi znašala na vsakega zastopnika po 3 nove čitatelje.

Lepa pridobitev brez pretiranih zahtev in prevelikega napora kaj ne? Seveda enim zastop-

NEKAJ NAVODIL ZA NAŠE ZASTOPNIKE.

Da bo sodelovanje med zastopniki in upravitelstvom Proletarca popolnejše in točnejše, priobčujemo sledeča navodila, po katerih naj se ravna vsi cenj. zastopniki pri pošiljanju naročnine ali dopisov:

1. Vsa poročila za v list naj bodo pisana na eni strani, in če je le mogoče — s črnilom.
2. Zastopniki, katerim je potekla pobotna knjižica, ali da jo sploh še niso prejeli, naj to nemudoma naznanijo upravništvu.
3. Pri pošiljanju naročnine, je treba navesti vedno točen naročnikov naslov, kakor Bx št., ali hiš. št., ulico in mesto in državo.
4. Pri spremembah je treba poleg novega javiti tudi stari naslov.
5. Vsi denarni izkazi za katerikoli fonde, kakor tudi oglase ali dopise, ki ne dosepejo v upravništvo do sobote popoldne, ne pridejo v prihodnje — torkovo izdajo, ampak prvo izdajo za leto, izvemši, če je pismo poslano po "Special Delivery".

Upravništvo.

AGITATORIČEN FOND

za pošiljanje "Proletarca" med štrajkujoče rudarje v Michiganu: v blagajni dne 12. sept. t.l. \$32.79
 A. Logar, Cleveland, O. ... 50
 Skupaj \$33.29
 800 izt. Proletarca 314 \$8.00
 5000 izt. "Kaj je Skeb", 8.75
 Kličejki 2.60
 800 izt. Prolet. št. 315 ..... 8.00
 Skupaj \$27.35
 v blagajni dne 21. sept. ... \$5.84.

Stranka

Waukegan, Ill.

Jugoslav. soc. klub šte. 45. v Waukeganu, Ill. je na svoji seji, dne 14. septembra, jednoglasno glasoval proti predlogu za ustanovitev fonda za vzdrževanje agitatorjev in govornikov J. S. Z. Da pa ne bode kdo mislil, da je člani socialističnega kluba privodil do tega, da se glasovali proti predlogu, govor Zavrtnika, iz zapisnika socialističnega kluba št. 1., kateri je priobčen v Proletarcu, ali kak drug razdirač solidarnosti, po mnenju glavnega tajnika in drugih zbranih na seji ekskluzivne dne 6. septembra, naj navedeni dejstva, zakaj smo proti predlogu.

J. S. Z. ima že sedaj precej visoke mesečne prispevke, katere člani, ki nimajo še popolnega socialističnega prepričanja, da bodo težko plačujejo. V slučaju, da bo predlog sprejet, se bodo pri spevki še zvišali za deset centov in svota bo narasla tako visoko, da bodo rekli marsikak član: če deset centov dam, pa imam podporo društva! Posledice tega bi bile, da bi marsikak slabo stojajo klub propadel in mnogo članov bi zapustilo organizacijo zaradi previsokega assessmenta novih članov, pa ne bi pridobili.

Zveza ima že sedaj detejt, kateri se bo pa se brez dvoma povečal, ako bo imela stalno organizacijo in govorniki, Govorniki, oziroma organizatorji se navadno držijo v naselbinah, kjer je socializem že bolj razširjen, kjer je že več domačih dobrih organizatorjev. V naselbinah, kakor je na primer Waukegan, Joliet in druge nazadnjaške naselbine, pravijo, da se ne izplača iti agitirati. Vzemimo pa, da grede tudi v vse naselbine; stojijo v njej eden dan do onega tedna, priredijo en šhod ali več, za kar bode klub plačal ako je v naselbinah, potem pa gre naprej in ga ni okrog celo leto, ako hoče povsod biti. Med tem časom pa delavci vse pozabijo, dasi ravno so bili mogoče navdušeni za socializem, ako se vedno ne agitira med njimi od strani članov kluba in drugih sohrudnikov. Ako pa se agitira, kar je vsakega člana dolžnost, potem ni treba organizatorja samo za par dni v naselbino. Ako se ravno rabi govornika, se ga lahko dobi, kateri bode vsakega enostri, kakor pa stalni organizator J. S. Z.

To so dejstva, zakaj smo proti predlogu. Ako bi stalni organizator naredil za zvezo toliko koristi, kakor ne, potem bi bili gotovo za njega!

J. Zakovšek, tajnik soc. kluba šte. 45.

Viriden, Ill.

Naš klub šte. 50. J. S. Z. je na seji dne 14. t. 91. z vsemi oddanimi glasovi glasoval proti predlogu glavnega odbora o osnovanju posebnega fonda za vzdrževanje govornikov in agitatorjev J. S. Z. Objednem se je soglasno izrekel protest napram glavnemu odboru J. S. Z., ker je svojevoljno, to je brez iniciative podrejenih klubov in tako na hitroma dal predlog na splošno glasovanje.

Ker ni glavnega odbora stranke k temu ne priznavamo kompetentnega brez iniciative podrejenih klubov, zato pozivljamo glavni odbor J. S. Z., naj svoj predlog glede osnovanja posebnega fonda za vzdrževanje govornikov in agitatorjev umakne, dasi ravno je že v teku splošnega glasovanja, brez ozira na izid glasovanja in naj o istem šele bodoči kongres razpravlja.

Do bodočega kongresa, kakor tudi nadalje pa naj bode vsak član J. S. Z. agitator. Za govornike naj pa klubi skrbijo, kakor že sedaj, v kolikor razmere k temu dopuščajo, ker le klubi zamorajo stvarno presojeti, kje in kdaj je bil govornik potreben, da stori dober vtis in zadovoljiv vpliv. Nihakor pa ni potrebno, niti umestno, da bi pošiljal upižoje v poščno, ker to je brezpomembno in spojeno z velikimi stroški. Sklenjeno je bilo eno kopijo tozadnega protesta poslati na glavnega tajnika J. S. Z. in drugo na naše glasilo Proletarce, z ozirom, da ga objavi.

Za klub št. 50. J. S. Z.
 Simon Kavčič, tajnik.

Conemaugh-Franklin, Pa. Nasmanilo!

Soc. klub šte. 5. je sklenil na zadnji redni seji, da se vrše v prihodnje mesečne seje dvakrat v mesecu in sicer: vsako drugo in četrto sredo v mesecu ob 7. uri zvečer v prostorih "Sl. Izobraževalnega Doma".

Na omenjeni seji je bil izvoljen sodr. Fr. Podboj za bodočega tajnika kluba šte. 5. in to vsled tega, ker sem jaz prestopil h klubu šte. 116 v Johnstown, Pa.

Od sedaj naprej naj se vse komunikacije tičeše se kluba šte. 5. pošiljajo na novo izvoljenega tajnika Fr. Podboj, Box 705, P. O. Conemaugh, Pa.

Obezem apeliran na občustvo omenjenega kluba, da vzemo ta sklep seje na znanje in da se redno in točno udeležujejo klubovih sej, ker le pod tem pogojem nam je zagotovljen razvoj socialistične stranke.

Jakob Koejan.

MILWAUKEE.

Jugoslav. soc. združenje broj 9. — priredi veliko vinsko trgatvo v Harmonie Hall, cor. First Ave in Mineral St.

Po trgatvi bo ples, saljiva ples št. 10. Vstopnina 10¢ pred vrati 15.

Sodružni pozdrav.

N. Hinich.

ZAPISNIK PREISKOVALNEGA ODBORA J. S. Z.

v zadevi jugosl. socialistič. kluba št. 37. in lista Bodočnost v Milwaukee, Wis., dne 24. avg. 1913.

Seja se vrši v Finski dvorani, Vogel Grove St. in Virginia Ave. Od odbora so bili navzoči sodrugi Masten, Petrič in Savič. Članov od kluba št. 37. je navzočih 19. Predseduje sodr. J. Ermene, ki pojasni, da so tukaj odobniki, ki žele izvedeti zadevo glede stanja kluba in vzdrževanja lista Bodočnost.

Sodr. Petrič pojasni zaključek gl. odbora, ki je izvolil pričujoče člane, da iznajdejo glavne krivce in motive, ki so vodili ene člana kluba št. 37, da so prevzeli v svojo oskrbo list Bodočnost, kar se je izkazalo velika ovira za socialistični klub, kakor je izjavil tajnik Fr. Novak sam na augustovi seji gl. odbora. S tem — pravi — se je kršila strankina disciplina, ker socialisti vendar ne morejo trpeti, da se razdvaja najsiho že klube ali pa naše časopise, kateri mora biti umerjena po eni taktiki in enih načelih.

Sodr. Savič uprašuje sodr. Novaka, tajnika in obenem urednika Bodočnosti, zakaj ni pisal sodrugem karte in jih pozval na to sejo, kakor je bilo zaključeno v njegovih navzočnosti na seji gl. odbora. — Sodr. Novak se sklene se na objavo izvlečka tozadavne seje v Proletarcu, iz katerega je bilo vsem članom razvidno, da se vrši seja in vsled tega je bil mnenja, da mu ni treba pisati dopisnic. Nato pojasni sodr. Savič stališče, ki zavzema z ozirom na naše časopise zveze. Uprašuje člane po motjih, ki so jih vodili, da so prevzeli na svoje rame privaten list, ki ne piše v socialističnem duhu, ampak je bil ustanovljen v spekulativne namene posameznikov. Klub je s tem činom kršil zvezna pravila, za katere so člani št. 37 glasovali.

Sodr. J. Ermene, ki predseduje, pojasnjuje, da je list Bodočnost bil prvotna zadeva posameznih članov v klubu in ne kluba samega in meni, da bi se gl. odboru ne bilo treba umesavati v to zadevo. Meni, da je tak list za napredek, ne pa za oviro socialističnemu gibanju, ker orje ledino in takorekno pomaga "Proletarcu". Ni ga pa smatrati, da bi zadnjemu škodoval. "Proletarce" — pravi — mnogi ne razumejo in je vsled tega težko zanj agitirati. Če je klub zanemarjen, ni to krivda lista, ampak krivi so člani, ki se ne udeležujejo sej. Če je sodr. Novak poročal gl. odboru drugače, ni poročal resnice, Novaku priporočam, naj se drži besede.

Odgovarja Zakrajšek, katerega se po izpovedi tajnika Novaka, daje dolgo časa ni plačal prispevkov, ne smatra članom kluba št. 37. — Pravi, da ni res, da bi bil list kriv, če je klub zanemarjen in ni vršil svoje dolžnosti napram zvezi. Če je kaj zanemarjena, je to krivda sodr. Novaka in ni-

kogar drugega, kajti ko je prevzel sodr. Novak uredništvo Bodočnosti, ni imel mnogo dela. — Glede motivov, ki so vodili milwauške Slovence do ustanovitve Bodočnosti, pravi, da se ljudje v Milwaukee ne strinjajo s pisavo Proletarca, ker piše preveč proti farmjem. Bodočnost pa radi čitajo, ker se ne peča z verskimi vprašanji, ampak zgolj z izobrazbo. Polovico Proletarčevih naročnikov — pravi — naročim in čita list le za to, ker jim ga posilijo vsiljivi socialistični agitatorji. Mnenja je, naj se gl. odbor briga raje za Chicago, kjer je še dovolj dela.

Sodr. Petrič pravi, da tu ne pride v poštev samo mnenje, koliko more škoditi Bodočnost Proletarcu materialno, ampak gre zato, kakšno taktiko naj vzdržuje zveza glede našega časopisa, kakšna naj bode naša načelna vzgoja. Po izvajanju Zakrajška, bi zveza ne imela ničesar reči o tem, po njegovem mnenju naj bi socialistični list pisal tisto, kar se dopade večini, ki je danes še nezavedna. Socialistični agitatorjev dolžnost je, da pridobe mase, da čita to, kar je zanj dobro, kar jo vodi do razredne zavesti, a ne to, kar ona misli, da ji je všeč. Socialistična stranka je bojujoča stranka, polovičarskega z medom okoli ust nauzanega agitatorstva prepričani socialisti ne morejo odobravati. Ne gre zato ali komandirajo v Chicago, Milwaukee, Cleveland ali Jolietu, ampak gre zato, ali naj bi socialistična izobrazba med amer. slov. delavstvom povsod jednaka, ali v vsakem kraju drugačna, tolačena po kakšnem posamezniku, ki ima morda svoje po sebi ambicije; ali naj se naše moralne in gospodarske sile cepijo v lokalizem, ali naj se osredotočijo. Praksa, ki smo jo dobili, nas uči, da je treba vse naše delo čimbolj osredotočiti, ne pa deliti. Če se želi kaj akreniti, kar bi bilo dobro za lokalne razmere, se to čisto lahko stori sporazumno z gl. odborom. — Mnenja je, da ne dvomi, da je bil sodr. Novak dober sodrug, dokler ni prišel v tovaršvo z Zakrajškom, ki se niti za časa svojega uredovanja Proletarca ni brigal dosti za našo propagando. Brezdvomno je, da je bila Bodočnost ustanovljena le vsled spekulativnih ozirav.

Sodr. Novak ugovarja, da bi bil slabši sodrug vsled Zakrajškove tovaršije. Pojasnjuje, da so bile zadnji čas seje kluba prav slabobiskane in se vsled tega ni izplačalo pobrati prispevke. Dalje kritizira Proletarce, češ, da pri naša preveč dolge in nerazumljive članke, katerih ljudje ne marajo čitati. To je vzrok, da prizna potrebo takega lista za Milwaukee, kakor je list Bodočnost. Pokaže list Proletarce in pravi, da piše preveč o michiganskem štrajku. Vse to — pravi — je pisano preveč v agitatoričnem duhu; pisati bi bilo treba tako, da se navede samo fakta in nič drugega.

Sodr. Savič uprašuje predsednika Ermene, zakaj se klub, če mu pisanje Proletarca ni bilo všeč, ni obrnil nikdar na gl. odbor z navodili, kako naj piše, marveč je vzelo strankino zadevo v svoje roke kar nekaj posameznikov iz kluba št. 37? — Iz tega — pravi Savič — je razvidno, da je bilo to posledica materialnih Zakrajška več vpliva, kakor pa iniciativa, ki bi prišla od gl. odbora. To potrjuje jasno, da se eni člani ne marajo podvreči sklepom, za katere so glasovali, ko so se sprejeli pravila zveze. Za take ljudi ni mesta v stranki.

Sodr. Ermene pravi, da klub neče nobenega priznanja od zveze glede lista, da je to čisto krajevna zadeva, stvar posameznikov v klubu in okrog lista Bodočnost. Prizna samo to, da bi bilo umestno, če bi se bili prej obrnili za svet na gl. odbor. Istotako misli Novak, češ, da je list čisto lokalnega pomena in v prid milwauških socialistov. — Omenja, da se tudi v starem kraju na ta način izobrazuje delavstvo. Socializem — pravi — da se o njem lahko misli na več načinov. Pravi, da bo še tudi potem bojov, ko bo že socializem vpeljan.

Sodr. Petrič pravi, da že iz akcije Zakrajška je razvidno, kakšne vrste socialist je; nima niti najmanjše volje postati razredno-zaveden socialist. In če bo zveza take stvari pustila iti po volji takih polovičarjev, znamo doživeti, da bomo imeli v Ameriki v vsaki koloniji svoje vrste socializem in

svoje vrste socialističnega časopisa.

Sodr. Ermene pravi, da ni pričakoval, da se bo zveza vmešavala v zadeve lista Bodočnost. — Po izvajanju sodr. Saviča, pravi, iz glada to tako, kakor da če biti socialistična stranka nekakšna monarhija. Glav. odbor naj bi se raje brigal, da organizira vse v Chicagu, kjer je še dosti dela. Ampak tega ne dela, vzle temu, da dobi vse masne plače za vsak korak. — Petrič protestira na nevtemeljso natočevanja sodr. Ermene, da bi gl. odbor dobival kakšne masne plače za svojo agitacijo ali poslovanje zveze, pač pa so sodrugim okrog Proletarca dali za socialistično agitacijo v Ameriki mnogo časa, truda in novece, da obstoji Proletarce in organizacija tako, kakršna sta; k čemur naravno so pripomogli mnogi naši dobri zunanji sodrugji. Poda povprečno poročilo, kako se je delalo pri Proletarcu, ko se je list osnoval. Iz poročila je razvidno, da so delali cela tri leta brezplačno, pozneje so dobivali pa le po par dolarjev na teden do leta 1911, ko se je nastavilo stalnega urednika in pozneje upravnika.

Sodr. Masten revidira situacijo in pravi, da se je iz te tekoče razprave — zlasti po izpovedi sodr. predsednika in tajnika Novaka doznalo, da je malomarnost kluba zakrivil list Bodočnost in nihče drugi, ker je absorbiral čas in zanimanje za vzdrževanje klubovih sej. To je glavna točka, na podlagi katere zamore sklepati gl. odbor svoje sodbo. To sodbo izreči gl. odboru ne bo težko, ker so fakta na dlani.

Govori ponovno sodr. Savič, kateri prečita odstavke pravil, ki se nanašajo na tozadavni prestopek, zlasti glede urednika.

Na vprašanje sodr. Petriča, koliko navzočih članov ima delnice lista Bodočnost, se na poklic pred sednika oglasi 17 članov. — Sodr. Petrič omenja, da to izgleda, kakor da so na tej seji samo tisti člani, ki imajo delnice, ni pa tisti, ki jih nimajo in ki imajo morda o zadevi lista drugačno mnenje nego pričujoči.

Konečno stavi sledeči predlog: Ali smatrajo člani — delničarji, da so kršili zvezna pravila, ko so prevzeli list Bodočnost v svoje roke? — Ne, je odglasovalo vseh 17 članov.

Na predlog sodr. Saviča, ali bo sodr. Novak pustil uredniško mesto pri listu Bodočnost? — izjavi Novak, da bo, če dobi drugo delo.

Sodr. Petrič opomni, da je s tem zadeva za sedaj končana, gl. odbor bo pa poročal, kaj misli o zadevi in poročal sklep tajniku kluba.

ZAHVALA!

Tem potom si usojamo izreči za gostoljubnosti, ki jo je izkazal za časa našega bivanja v Milwaukee na konvenciji S. S. P. Z. gostilničar Frank Tuzer, Virginia Hotel, Red St. Milwaukee, naj prisrčneje zahvalo. Ne moremo si kaj, da bi ga slov. občustvu ne pripravili v blagoljuten poset.

Clevelandski delegatje
 S. S. P. Z.

VABILO.

Društvo Nada št. 20 S. D. P. Z. v Huntington, Ark. proslavlja dne 27. septembra t.l. to je v soboto večer, v tukajšnjemu slov. domu svojo štiriletno obstanka.

Tem potom ljudno vabi vse rojake in rojakinje, kakor tudi sosedna društva, da se te proslave vdeležo. Igrala bo slovenska godba iz Jemy Linda, Ark. Začetek ob 7 uri zvečer. Za dober prigrizek in pivo boskrbel Oidbor.

V rudnikih v Cumberland, B. Canada so delavci na štrajku. Delavci, ne hodite v te kraje dokler bode trajal boj med delavci in kapitalisti. Edinole solidarnost delavcev, lahko stre verige kapitalista.

Mir po dnevi in pokojno spanje po noči je pridobitev teh, ki se bojujejo proti revmatizmu, trganju po udih, neuragiji in lumbago z Dr. Richterjevimi "Pain Expeller". Čemu dalje trpeti, ko si lahko za 25 centov omislite v vsaki lekarni to blaženo olajšilo? Samo paziti je treba pri kupovanju na varstveno znamko s sidrom. (Advertisement.)